

Et af finnebørnene på tuberkulosestationen lige efter ankomsten til Danmark i 1939. Nordfoto.

Den største evakuering af flygtningebørn fandt sted under 2. Verdenskrig. 70.000 finske børn blev bragt i sikkerhed for krigens sult og de russiske bombardementer. Sverige modtog de fleste børn; 4000 børn kom til Danmark. Lisbeth Jessen har opsøgt nogle af de finske flygtningebørn. Nordisk Råd har støttet projektet og en rejse til Finland gennem et journaliststipendium.

Finnebørn

MONTAGE

Højer, Danmark, sommeren 1996. – Jeg har ikke noget fotografi fra den lange togtur, og jeg kan heller ikke huske ret meget, for jeg var syg. Men her er et billede fra en af mine første fødselsdage i Danmark, hvor vi bliver kørt i charabanc, fortæller Erki, mens han bladrer i et gammelt fotoalbum fra krigens tid.

– Mine plejeforældre i Danmark var velhavende og barnløse.

Erki er godt 60 år og pensioneret major. Han har taget fotoalbummet med til et møde for Finnebørn i Danmark, for må-

ske at finde nogle af de andre Finnebørn, han kom til Århus sammen med under krigen. Mødet bliver holdt på et badehotel ved Højer, hvor det finske flag vajer side om side med Dannebrog ved hovedindgangen.

Erki kan ikke lide det røde flag, medmindre der er et hvidt kors i det, siger han.

Hans familie blev splittet under vinterkrigen 1939–1940, da Finland var i krig med naboen, Sovjetunionen. Faderen meldte sig frivilligt og deltog også siden i det, finnerne kalder for "Fortsættelseskrigen" i 1942; Erkis mor arbejdede på en ammunitionsfabrik.

Erki var efternøler; hans to ældre søstre gjorde begge tjene-

ste som lotter, og hans to voksne brødre kæmpede ved fronten; den ene døde, og den anden blev krigsinvalid. Og da familien var blevet spredt for alle vinde, blev den femårige Erki sendt udenfor Tammerfors til en gård, hvor en enkelt ungulotte på fjorten år passede den store gruppe børn. Føden på gården var et vognlæs brød om ugen – brød blandet op med savsmuld.

– Vi havde det elendigt, siger Erki. Derfor besluttede jeg og en pige, der var lidt ældre end mig, at tage hinanden i hånden og gå tilbage til Tammerfors for at lede efter vores mødre; vi vidste bare ikke, der var 40 kilometer. Det var vinter, da vi gik, og vi blev fundet med forfrysninger

Evakuerede finske børn ankommer til Østerport Station i København. Nordfoto.

tæt på at omkomme. Og så blev jeg sendt til Danmark med et papskilt om halsen med mit navn på, og hvor jeg kom fra, ligesom alle de andre mange Finnebørn.

Erki landede hos en velhavende bogholderfamilie i Århus.

Aarje, et andet Finnebarn, kom til at bo hos en smed og hans kone i Dybbøl.

Lauri kom til en præstegård ved Silkeborg.

De enæggede tvillinger Paula og Ulla blev delt og fik hver en

ny familie i Nordsjælland.

Olavi kom til at bo hos en møller i Sønderjylland.

Kaj fik en ny far og mor i en barnløs købmandsfamilie, og han blev senere adopteret.

En omtumlet tilværelse

Efter krigen fik 400 af de 4000 børn lov til at blive boende i Danmark. De blev adopteret af deres plejeforældre og fik ligesom Kaj en dansk opvækst. Resten vendte hjem under pres fra deres finske familie, men også

fra den finske stat. Staten pressede især på for at få drengene hjem, for Finland havde mistet næsten en hel generation af unge mænd under krigen.

Omvæltningen var et chok for de børn, der rejste tilbage. I Danmark havde plejefamilierne som regel været velstillede; børnene havde levet i "sus og dus" med eget værelse, masser af mad og legetøj. Men hjemme i Finland ventede helt andre forhold. Finnebarnet vendte i mange tilfælde hjem til en enlig mor –

mange af fædrene var faldet – til en lejlighed på ét værelse, hvis man var heldig. Måske var der bare et hjørne af et køkken i en fælleslejlighed at sove i. Og et af de største problemer var sproget. Stort set alle børnene havde glemt deres finske sprog; de havde været for længe i Danmark.

Tilknytning til Danmark

Helsinki, Finland, sommeren 1996.

– Det her er mit glansbilledal-

bum. Det der er kong Christ X. Det er fra 1942. Og der dronning Margrethe som barn og dronning Ingrid. Og der Frederik. Det er mine dyreste minder, siger Aarje.

Han har nemt til tårer, og han taler om sin plejefamilie tiden dengang på en blanding af svensk og sønderjysk med fin accent.

– Det er det lykkeligste, der er sket mig i mit liv, at jeg kom til Danmark.

Der står Dannebrogslag